

בראשית ג

מן וילכו ודרכו אותם בגורשו שנאמר (הושע ט') מבתי אגרשך וקונANTI עליהם איכם שנאמר (אייה א') אלה ישבה בדור ע"כ. וענין זה נזכר עם שם אלה המשפיע שם בן ד' הנמצאים העתידיים לחיות עד שנולדו הבנים אמר שכל מה שקרה לאדם אבינו בראשם היה סימן לבנים ובverb של ר' יוסי ברבי חנינא קאבר ברמו תוה ומתוך ליד דבריו ר' רואי להרתו משלי לחשלו, ואומר שעם היוות כל האנשים אך חוה להיות דעתה קלה וכן הנחש לחסרו לנו ולחרונו טענותיו שעשתה האשה בעדו לא הגיעו להבין עניין הziejור והגימות הכלל שמורה עליו שם בן ארבע אותיות זכרו שם אלהים אותיות הרומיות לצירר והגימות הכלל האלמי אשר נזכר השם המיחוד לבדו הנה נחש בלבד המשפיע. האמנם למה זה בפרש בון בילוי שם נזכר השם המיחוד לבדו הנה יתbara אדם ולמלך הכהן מאמיר ב מספ' שם אלהים ידיו' יתחלפו מפתח המקבלים כי ידו' וזה התר השאלת המ"ב. והחבר אמר שם. ואור נוקב כן שם ידו' המיחוד להנאה הוא כמו האור המכח בפניהם ובשודם שהוא ישראל. ושם אלהים הוא או רשותם בטל מיחוד השם מעפר דל וננתן להם התורה שהיא נשמה חייהם. ונגע הקב"ה גן בעדו מקדמ. כן בתהgal עלינו גיטם בהפריד בני אדם בחר בארץ הקדשה ובפרט בירושלם הבניה שהיתה בגן הארץ וכנהה אשר נטה ימיןו, אדם לקחו האלהים מבני החותם ולא הוכבת המושכל ואמונה ממצרים ינחים בגבול קדשו הארץ הקדשה ומגנות עט התר המ"ב שאלות הכלולות שהעירות בענינה והוא אצלי פירוש המ"ב המהו כלן להודיע ולדעת כי רע ולדעת אמרתי דבר דבר על אפניו והיה התועלת בספ' הוותם על מוצות ה' ולהתרחק האדם מן לעבור על מוצות ה' וההתרחק האדם מן הדברים שהם שלמותו לתור אחריו לב חורש מחשבות און כי זה הביא מות לעולם וחטא אבנו הראשון אדם. והוא גם כן בכל דור ודור יב א את האדם ההולך בדרכיו למות הגופניות קדום זמנו ולנפשות אחרי מותן. וראויה באמת היהת ההקדמה הזאת להיותה בתחלת חותם אלהים וראשית למצותיו:

אך אמנם מהו הרמו אשר ירمح עליו הספור הנה. מלבד אמותה פשוטו. כבר התעסקו בו חכמי ישראל ויודעו חדשים גם יוציאו מהשגת השם להשquet את הגן שהוא און. אם הראשונים שהלכו בו בדור דרש ישנים. אמרו בגבאיות רבבת (פרק י"ט) ר' יוסי ברבי חנינה דרש כדאם הראשון מה אדם דראשו הנטחו לג'ע שנאמר ירמח עליו האספור מדי. חקל יון. פרת ארץ רבה. ויהיה רומו שכמו שנהר השפע והשגת לטוב היה יוציא את האדם וצוחיו שנאמר ויקח ה' אלהים על מעדרו החכמה האלהית להשquet את גנו ואת אמרו ייכל. ודרכו אותו בגורשו שנאמר יישלחו ה' מג'ע. ודרכו אותו בשלוחו שנאמר האדם ועבר על צו' שנאמר ותתן גם לאישה דgross את האדם. וקונANTI עליון אייה שנאמר שלאק ה' אלהים את האדם ויניחו בג'ע לארץ שנאמר (ירמיה ב') ובאי אתה ר' יוסי ברבי חנינה שאלות כלן בוגני הנטחים ארץ הכרמל. צויתם שנאמר (שמות כ"ז) אתה תעשה את בני ישראל. עברו על צו' שנאמר (דניאל ט') וכל ישראל עברו תורה. דרכי כו' צוה הש"י שיכל מטיב הארץ אבל שלא אותם בשלוחם שנאמר (ירמיה ט"ז) שלח

אצלם הרמן הוה הוא מה שאומר לך פה. הנה מקומ ג"ע אמרו הראשונים שהי תחת קו משות היום כמו שבירתי. והחוש מכחיש זה מאד לפי שהיום הוה הון רבים עתה עם הארץ הולכים יארתו מחו אשר תחת קו משות היום ולא מצאו רמו לעניין הגן ההוא וכברראי תעתה נחרב ויבש וכי לא נברא אלא לשבת אדם בו ואשר גורש ממש נתקם ממקומו ורביא על זה ראיות מהכמת התוכנה. ואני חרש שלא היה הגן תחת קו משות היום שעדן היה הארץ אשר בראת אח'ך ארץ ישראל ושם נעשה הגן ואחריו שחתא אדם וגורש ממש סבב הקב"ה לקדשות המקומות ההוא ועלתו שיבנה עליו המקדש וירושלם ציר הקודש. **בבון הי' תמיד עיני ה' בת** והיה שם חוק השגתו והשפכו וזרה על זה אמרת זיל במקומות רבים אדם ממקום כפרתו נברא כד"א (שמות כ' כ"א) מזבח אדמה תעשה לי אמר הקב"ה הרינו בוראו ממקומות המזבח מקום כפרתו הלואי יעמוד בו ובפרק רבי אליעזר אמר ויגרש את האדם יצא אדם וישב לו חוץ מג"ע בהר המורה שעברי ג"ע סמכים אל הר המורה ממש לקחו ושם החזירו שנאמר לעבד את האדמה אשר לוקח שם ע"כ. וידוע כי בהר המורה נבנה בית המקדש כמו שכותב בדברי הימים. ויסכימים עם זה קבלתם זיל שadam הרשון וחיה אשטו נקברו במערת המכפלה אשר בחברון אשר הוא סמוך לירושלים שהוא מקום הגן ולכך השתדל אברהם לקנותה למקומות קברותיו והשתדל יעקב להזכיר בה לפי שהיה מקובל אצלם נקברו אדם וחו. וזה באמת עניין גדול הוא נתן לב עליו ולהשಗה בו מאה. כי גם בירוסלים מצאו זכר רוב הנתרות פרת ותכל וגיוחן כמו שנזכר לעלה הנה הרמן שעשה הדרש הוא ראוי והגון ובראיא אלם. ואמנם המכובדים עשו רמזים בסיפור הוה כלו עם אמונה פשט הכתובים כי הם אמרו לעלה גן עזון ולמעלה גן עדן למטה ד' נהרות ולמעלה ד' נהרות כוונתי להאריך בדבריהם כי לא למדתי חכמת הקבלה ודעת הקדושים לא אדע :

אבל בדור חכמה מחקרית הנה בקשوا אחרוני תכמינו רמזים בספרות הוה הראשונים שהחילהו כי היה הרבה המורה בספרות הראב"ע בפירושו לתורה אבל בא דבריהם באוף כל כך מהקצורה אלהו תחתלו על הגלמים ביראה ורעד ניגעים ובתי נוגעים ובא הרלב"ג יכול מגלה סוד וביאר הסודות כלם כפי מחשבותיו.

יעבדו אלהים אחרים שהוא עז הדעת טוב נרע כי מות ימותן בגלות הזה בעה"ז ובעונש הגינים לעולם הבא. וכך שנתן לאדם אלה עוז להיות לו לאשה ולעוז והיא היתה לו לפוקה ובשרם מאוחזו ורע קודם הם הסיטו את ישראל לעבור ע"ג וכמ"ש (ירמיה ז' ו') והנסים עושים כוונם למלכת השמים. גם לשלהם בחכמו נשוי הטו את לבבו. וכך שנאמר (שם י"ד ט') ויענו את ירמיהו כל האנשים הדוחים כי מקרות נשים לאלהים אחרים וכל הנשים העומדות וגוי. הדבר אשר דברת אילינו בשם ה' איננו שומעים אלקיך וגוי. הנה א"כ היה עניין הגן האצל אדם סימן לבנותה אצל בעליהן וכמו שהנחש הסית את האשת והוא הסיטה את בעלה כן הכנינים יושבי הארץ אשר לא גרשום בני ישראל הביאו לעבור ע"ג. וכך שמענו אדם ומה קול ה' אלהים מתחלה בגין ונתחבאו יהודים על חטאם בכתה ישראל שמעו קול ה' על ידי נבאיו בהיותם בגין בארץ הקדשה והיו מחבאים ומחייבים אותם והוכחים האל על חטאיהם פעמים רבות. וכך שהנחש קול ראשונה על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך ועל האיבת. כן הכנעני גורש ראשונה מן הארץ והיה אדור ומקיל משאר האומות והלכו על גחונם חוץ מארצם ומפני עניותם אכלו עפר ונשארת האיבה ביןם ובין יישראל נתקללה הארץ בעצבון כו נתקללו בנות ירושלם בעצבון ובדאגה בגילות כמו שנבא עליהם ישעה ועמוס ושאר הנביאים. וכך שנטקל אל אדורות האדמה בעבורך כן בקלה ירושלם נתקללה ארץ וקץ ודרדר תצמיח. וכך שבטי קלחת אדם נאכל עד שבך אל האדמה אשר מננו ליקחת כו בסוף הקלות נאפר והшибב ה' מצרים כי שבנו גלגולות אשבר לבקחו ממן. וכך שלחת השם את האדם מג"ע בחטאו וגרשו מפניו כן שלח וגרש את ישראל כמ"ש ר' יוסי בר חנניה. וכך שהשבענו לג"ע את הכרובים ואת החרב המתהפקת לשמר את דרך עץ החיים שעינינו כמו שפירשתי לשמר ולקיים שישוב אדם ויאכל ממנו כבראשונה. ככה בזמין חרבן ירושלים נסעה משם שכינה יגנוו הארון והכרובים לשם את דרך עץ החיים רצאה לומר לקות שעווד ישובו בני ישראל ייקשו את ה' אלהים וישבו הכרובים למקומם ולהט השכינה למעמדה כבתחלה. וזה דרך הנאות כפי הדרש להשכינה למעמדה מה שקרה לאדם סימן לישראל בנו. ומהם שיתנו עז

בראשית

אברבנאל

בראשית ג קין

הסבירו המירושת. ואומר שהסתור זהה בכללו היה ראי כי שצ'ן החיים שהוא השבל בינו לבין הנגה הgan ירמו לעולם השפל שבו מינים יישיר לעצ' הדעת המעשי למה שרואי ישתחם ממכנו כדי להגיא אל החיים הנצחים שהוא דברים מתחלפים הצורות כמו הצלמים בגן. ועודן הטוב ולא ישתחע בו ויחשוב שהוא חכלתו שומו תבע כמו שיתבאה. וכותב הרוב המורה בעניין עץ החיים שלוחה כוננו חזיל' אמרם שעץ החיים מהלך ת'ק' שנה וכל מימי בראשית מתפליגין תחכינו וכוי' שהוא רמו לכל הנמצאות שבועלם השפל כי כן הוא שגור בבדրיהם לומר ממזוחה למערב והיא סבת כל התנועות והחוויות בעולם השפל. ואמרו ישם שם את ובאמצעיתו והוא מרכו שעליו חסוב כל העגולה. ואמר מקדם לרמו על התנועה היוםית שיעיטה הcordor העליון עדן שהיה הגן בעדן לפי שהעולם השפל הוא בתוך הcordor והוא רומו לכודור הכלול והוא שמי' הגן בעדן לפ' שהעולם השפל הוא בתוך הcordor והאטזיתו והוא מרכו לרמו על התנועה היוםית לשיעיטה הcordor העליון עדן שהיה מקדם רוזה לזרם ממזוחה ממערב והוא סבת כל התנועות והחוויות בעולם השפל. ואמרו ישם שם את האטם והאטז'תו ושלל שאר ההווים השפלים נבראו האטם אשר יציר לרמו אל מין האדם ואין אשגדת והנזהה זואות מקומות בלבד אלא שנטו בו כח שתמכו נבטבי הנזאים וצורך בריאתו והאטז'תו ושלל שאר ההווים השפלים נבראו בעדו ולכן נבראו הוא באחרונה ושיה ראי שיק מהם די ספוקו ויתור יתרם. ואמר ויצמח מהם דינ' השם לאלהים בראים בראים ר'ל ענפי ולא שנה. ואמרו שלל מימי' בראים היו עוברים תחת עץ החיים ר'ל הנמצאות כלם שעץ החיים בהשכלתו ישיגם. ואמרו שנה מהלך ת'ק' שנה של עץ החיים אינו סוף נפו ר'ל ענפי ולא קורתו ר'ל שלא יוכל בהשגת עץ החיים שמהלכו ת'ק' שנה ענפי הירזאים ממנה שהם רמו לגרמים השמיימים ולשלכים הנבדלים בהם השגות אלהיות יוצאות מהתחלת הדברים השפלים אבל כל בת'ק' שנה השגות קורתו באמרם שלא יכול ר'ל דרי'ת הדברים של עץ החיים בלבד ר'ל דרי'ת הדברים השפלים והשכלת מהיויתם שהוא חכמה הטבע וכוכן כתוב הרוב וזה הדעת שלוחה כוננו ר'ל באמרם של יהוח הקב'ה ואינו עתיד לגלתו לשום אדם. וכפי דרך הרב פרוש המאמר אם שהקב'ה לא גלה לאדם הרע הנמשך מעץ הדעת בנטיה המופלגת אחר המפרשות כדי לא רץ עץ החיים כי' דורות קדם דרך ארץ למותה שנאמר לשמר את דרך עץ בחאלט וכמ"ש שלמה (קהלת ג') גם את העולם נתנו החים. דרך זה דרך ארץ ואח'כ' עץ החיים עלהו תורה הנה ביארו שעץ החיים רומו לידיות האלהיות וכמ"ש שלמה (משל ג') עץ חיים היא למוחיקם בה (שם ח') כי מוצאי מצא חיים ובעוור שהשכל חילך אל עינוי ואל מעשי לנו אמר שהיה סמוד לעץ החיים עץ הדעת טוב ורע כי עץ החיים הוא הכה על קנית המושכלות העניות והדעות תאלחות שביהם ידobjק האטם עס החים הרוחניים והנצח'ים וכן אמר בוקרא רבה לשמר את דרך עץ החיים כי' דורות קדם דרך ארץ למותה שנאמר לשמר את דרך עץ החים. דרך זה דרך ארץ ואח'כ' עץ החיים עלהו תורה הנה ביארו שעץ החיים רומו לידיות האלהיות וכמ"ש שלמה (משל ג') עץ חיים היא למוחיקם בה (שם ח') כי מוצאי מצא חיים ובעוור שהשכל חילך אל עינוי ואל מעשי לנו אמר שהיה סמוד לעץ החיים עץ הדעת טוב ורע כי עץ החיים הוא הכה על קנית המושכלות לנו אמר שהיה בתוך הגן להודיע שהוא תכלית הגן שעליו יסובב ובעוורו גברא. עץ הדעת טוב ורע היה לזרול הונגהה המדינית ומה טוב הארץ שניהם בעזים מלשון עצה כמו שפירש הרב המורה (אייב א') איש היה בארץ עץ כי העיו הוא עצה שכילת מהעצה ג'כ' ההבדלה בין הטוב ובין הרע גם שבויות הידעשה זואות כס' הרכחי מבלי מותרות הוא עץ הדעת טוב. ובויותה בהפלגה כפי המותר והגבול הרاوي הוא עץ הדעת רע. ולהיות שתי הוידעות האלה עיונית ומעשית פועל השבל לא אמר הכתוב שהנצח'ים מן האדמה כמ"ש על השאר אך אמר שהו